

The author has emphasized that among the main determinants of the spread of anti-vaccination in our country are: the continued existence of Ukrainian society and the state in a permanent state of systemic crises, including crises in health care, science, education; significant level of distrust and irresponsibility among the country's citizens; frequent domination in the norms of law not of public, but of private interest veiled under it; inefficiency of the state apparatus, the spread of corruption and embezzlement among many of its representatives; low level of both general and legal culture and consciousness of the population; lack of systematic, consistent and aggressive state policy on vaccination of the population; the negative impact of Russian propaganda on a large part of the population of our state (in particular on the formation of anti-vaccination views).

It has been proposed to understand anti-vaccination as a socially dangerous phenomenon, the followers of which, using unverified or obviously false information of anti-scientific content, publicly (with or without the media) form a strong rejection of vaccination (vaccinations, immunizations) among many citizens, which can lead to irreversible consequences for the health and lives of citizens and poses a real threat to national health and national security.

The author has stated that consideration of the general characteristics of the essence, concept and main determinants of anti-vaccination in Ukraine can contribute to: its legal enshrinement in the Law of Ukraine «On Protection of Infectious Diseases» of April 6, 2000 or in a separate legislative act on this issue; formation of a more effective and efficient state policy in the field of vaccination of the population; strengthening the effectiveness of administrative and legal counteraction to anti-vaccination in Ukraine.

Keywords: *administrative and legal rules, vaccination, anti-vaccination, determinants, legislation, national health, national security.*

УДК 342. 95:351.74(4)

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-185-190

**Роман
МИРОНЮК©**
доктор юридичних
наук, професор

**Аліна
ЛУКОМСЬКА©**
курсант

(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

ЗАКОНОДАВСТВО ПРО АДМІНІСТРАТИВНЕ ОСКАРЖЕННЯ ОКРЕМИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН: СФЕРА ДІЇ ТА ОСОБЛИВОСТІ

Досліджено особливості та сфера дії законодавства про адміністративне оскарження країн СНД, Грузії і Балтії для можливості подальшого використання цього правового досвіду в Україні. Зроблено висновок, що законодавство вищезгаданих держав розпочинає свій розвиток у напрямку уніфікації адміністративної процедури, в тому числі процедури розгляду адміністративної скарги. Крім того, різні закони по-різному тлумачать питання врегулювання предмета оскарження. Інколи це стосується лише права осіб, інколи ще й законні свободи та інтереси. Водночас законодавчі акти, які були ухвалені на пострадянському просторі, визначають, що права на адміністративне оскарження виникають тільки у особи, законні інтереси та права якої було порушено. Не визначається й інститут скарги у публічному інтересі.

Ключові слова: *адміністративне оскарження, суб'єкти владних повноважень, орган публічної влади, зарубіжний досвід, напрямки удосконалення законодавства.*

Постановка проблеми. Одним із найактуальніших питань сьогодення є проблема

© Р. Миронюк, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-9620-5451>

mironyk1977@ukr.net

© А. Лукомська, 2021

alinalukomskaa00@gmail.com

реформування українського законодавства, що стосується адміністративної процедури та адміністративного оскарження. Адже чинний Закон України «Про звернення громадян» уже застарів. Даний Закон вже давно не відповідає потребам суспільства, а розпорочені в різноманітних актах норми, що торкаються питання адміністративного оскарження рішень суб'єктів владних повноважень аж ніяк не сприяють правовому визначенню у вищезазначеній сфері [9].

Реформування чинного законодавства, що стосується проблеми адміністративного оскарження, має передусім спиратися на стандарти країн Європи, а також враховувати правовий досвід країн, що вже пройшли та тільки перебувають на етапі переходу від авторитарного політичного режиму до демократії з певними концептуальними змінами щодо правового регулювання правовідносин між людиною та державою [1, с. 225-226]. Тому вважаємо, що у цьому сенсі досить цікавим для української держави є правовий досвід пострадянських країн, тобто держав СНД, Грузії і Балтії.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питанням оскарження неправомірних рішень та дій органів публічної влади були присвячені наукові праці Л. Кисіль, О. Грибка, І. Картузова, Д. Лученко, О. Костюкевича, В. Тимошука, В. Полуховича; специфіку адміністративного оскарження в окремих сферах державного управління поркщували у своїх наукових дослідженнях В. Колпаков, Н. Александрова, С. Убогий та інші науковці. Проте, процедурним питанням адміністративного оскарження дій (бездіяльності) та рішень, здійснюваних (прийнятих) у процесі надання адміністративних послуг, у зарубіжних країнах належної уваги з боку науковців не приділялось.

Мета дослідження полягає в окресленні проблем законодавчого забезпечення адміністративного оскарження в окремих зарубіжних країнах, зокрема країнах СНД, Грузії і Балтії.

Виклад основного матеріалу. Проаналізувавши законодавства зазначених країн щодо проблеми адміністративної процедури вищезгаданих країн, зробили висновок, що цей аналіз надає неоціненну можливість визначити шляхи реформування, надати оцінювання помилковості чи правильності тих чи інших законодавчих рішень, окреслити той правовий досвід, який може бути інкорпорований до правової системи української держави. Тому в даному дослідженні звернемо увагу, насамперед, на особливості законодавства щодо адміністративного оскарження вищевказаних країн, суб'єктів, моделей, підстав, строків оскарження, не торкаючись проблем самої процедури безпосереднього розгляду адміністративних скарг [2, с.99-100].

Таким чином, Азербайджан має Закон «Про адміністративне провадження», який регулює питання адміністративного оскарження. Дія відповідного Закону поширюється на діяльність адміністративних органів, яка невід'ємно пов'язана з питанням ухвалення виконання чи скасування адміністративних актів. Даний Закон не торкається кримінально-процесуальної діяльності, а також діяльності, що стосується справ щодо адміністративних порушень. Окрім цього, нами було враховано те, що п. 3.3 ст. 3 Закону Азербайджанської Республіки «Про адміністративне провадження» передбачає, що спеціальними законами Республіки можуть бути встановлені положення, які дещо доповнюють відповідні положення, або спеціальні правила, що безпосередньо торкаються питання адміністративного провадження [4]. Тому необхідно зазначити, що не викликає жодних заперечень сама необхідність застосування спеціальних процедур у відповідних різновидах адміністративних правових відносин. Проте, таке невизначене формулювання вищезгаданої норми створює певний ризик, який проявляється у тому, що будь-яка процедура адміністративного оскарження може зазнати будь-яких змін, а це може негативно відобразитись на досягненні безпосередньої мети оскарження, а саме захисті прав та законних інтересів юридичних та фізичних осіб.

Водночас саме органи виконавчої влади Азербайджанської Республіки, їхні структурні (місцеві) та інші організації, муніципалітети, а також будь-які юридичні та фізичні особи, які є уповноваженими на підставі закону ухвалювати різноманітні адміністративні акти, є адміністративними органами (ст. 2 Закону). Таким чином, Закон Азербайджанської Республіки «Про адміністративне провадження» приділяє досить велику увагу феномену делегування публічно-владних повноважень юридичними чи фізичними особами, а також підпорядковує дії відповідних осіб певним вимогам, процедурам та принципам адміністративного оскарження, що закладені у цьому Законі.

Також адміністративний акт визначається як розпорядження, рішення або владний захід іншого характеру, що є ухваленим відповідним адміністративним органом з метою вирішення або врегулювання конкретного питання в публічній сфері, а також такий, що породжує певні юридичні наслідки для юридичної чи фізичної особи, якій вона адресована (ст. 2 Закону) [4]. Отже, можемо зробити висновок, що поняття «адміністративний акт» охоплює як види владних рішень, так і адміністративних органів, у тому випадку, якщо вони породжують для особи відповідні юридичні наслідки.

Також ст. 71 Закону Азербайджанської Республіки «Про адміністративне провадження» наголошує на тому, що у тому разі, коли мета звернення особи не пов'язана з ухваленням адміністративного акту, можна подати скаргу на дію чи бездіяльність адміністративного органу. Скарга на проміжний адміністративний акт може подаватися щодо питань повноважень, відводу, відмовою у наданні зацікавленій особі матеріалів адміністративного провадження чи відомостей із відповідної справи, а також в інших випадках передбачених законодавством. Відповідно до п. 71.1. ст. 71 Закону Азербайджанської Республіки «Про адміністративне провадження» відповідне подання особою скарги відбувається у зв'язку із захистом її прав та законних інтересів [4]. Тобто, можна зробити логічний висновок, що подання скарги у публічному інтересі неможливо. Адже Закон не передбачає врегулювання проблеми можливості оскарження адміністративних актів, щодо яких існує припущення з приводу можливості порушення ними прав та законних інтересів скаржника.

Закон «Про основи адміністративних процедур» діє в Білорусії та регламентує оскарження в адміністративно-правовій сфері. Даний закон виокремлює численні випадки свого застосування. Також він не поширений на правовідносини у сфері виконання покарань та здійснення правосуддя, правовідносини у сфері виборів та референдумів, нормотворчої діяльності, банківські, господарські, митні, бюджетні відносини, проведення та організацію перевірок, вчинення нотаріальних дій, відносини у сфері призначення пенсійних виплат, іншої соціальної допомоги, у сфері праці, освіти, військової чи державної служби, служби у контролюючих та правоохоронних органах, відносини у сфері присудження вчених ступенів та звань. Окрім цього, даний Закон не поширює свою дію на іноземців, що постійно проживають за межами Республіки Білорусь (ст. 3 Закону). Деякі із вищезгаданих виключень є очевидними та справді виправданими, наприклад, як судовий процес, а деякі навпаки – виглядають досить надмірними. Проте, у будь-якому випадку занадто широкий перелік адміністративних правовідносин, які містять у своєму змісті безпосереднє застосування спеціальних процедур оскарження, не узгоджується повною мірою з принципом правової визначеності, що вимагає цілковитої уніфікованості та простоти. Закон окрему увагу приділяє й на тому, що до безпосереднього розгляду адміністративних справ не застосовується законодавство про звернення громадян та юридичних осіб (ч. 2 ст. 2 Закону) [6].

Відповідно до §71 Закону Республіки Естонія «Про адміністративну процедуру» особа, яка вважає, що її законні права та інтереси було порушено чи обмежено її свободи адміністративним актом чи протягом адміністративного провадження має право подати відповідне заперечення. Заперечення не може бути подано проти заходу чи дії адміністративного органу, відповідно яких нагляд здійснюється Урядом Республіки [7]. Таким чином, можемо зауважити, що під оскарження підпадають як адміністративні акти, так і дії або бездіяльність адміністративних органів під час провадження адміністративної справи, а щодо предмету захисту, то ним виступатимуть законні права та інтереси особи.

Грузія має Загальний адміністративний кодекс, де визначається діяльність держави, урядових органів та інституцій, органів місцевого самоврядування, а також осіб, що виступають як адміністративні органи. У ст. 2 цього Закону міститься поняття «адміністративне агентство», що тлумачиться як будь-яке державне агентство або агентство місцевого самоврядування чи інститут, юридична особа публічного права (окрім релігійних та політичних асоціацій) та будь-яка інша особа, що має повноваження на здійснення публічної влади відповідно до закону [2]. Тобто, іншими словами, у порядку цього Кодексу здійснюється оскарження й таких суб'єктів, як професійні самоврядні організації, що мають право допуску до відповідної професії (національне адвокатське об'єднання).

Водночас положення Загального адміністративного кодексу Грузії жодним чином

не мають відношення до діяльності парламенту Грузії, а також вищих представницьких органів автономних республік Аджарії та Абхазії, Народного захисника Грузії, дорадчого органу при Президенті Грузії, але крім випадків, коли вони діють як адміністративні органи [3]. Окрім цього, даний Кодекс не поширює свою дію на діяльність органів виконавчої влади, що безпосередньо пов'язана з кримінальним переслідуванням, оперативно-розшуковою діяльністю та слідством, військовою справою, виконанням рішень суду, звільненням чи призначенням особи Президентом Грузії на роботу в органи, що є визначеними Конституцією, а також безпосереднє здійснення Президентом низки суттєвих конституційних повноважень (ст. 3 Кодексу).

Відповідно до ст. 177 Загального адміністративного кодексу Грузії зацікавлена особа має право на подання відповідної скарги на адміністративне рішення, що є виданим адміністративним органом. Дане право охоплюється можливістю подання скарги у зв'язку з пропуском строку, який встановлений для ухвалення рішення. Окрім цього, можуть бути оскарженими і дії адміністративного агентства, що не мають жодного відношення до ухвалення рішення. Жодне процедурне рішення окремо від рішення по суті оскарженню не підлягає, якщо інше не є прямо передбаченим законом або ж коли таке рішення порушує права та законні інтереси особи незалежно від ухвалення рішення по суті [3].

Республіка Вірменія загальну процедуру адміністративного оскарження регулює Законом «Про основи адміністрування і адміністративне провадження». Даний Закон свою дію поширює на будь-яку діяльність адміністративних органів, що мають відношення до сфери публічного права. Закон не розповсюджується лише на правовідносини, які регулюються процесуальним правом (судовий процес) та справи про притягнення до адміністративної відповідальності [5]. До того ж, адміністративні органи розуміються як органи територіального управління виконавчої влади Республіки Вірменія та республіканські органи, а також як органи місцевого самоврядування. Таким чином, можемо зробити висновок, що сама процедура оскарження охоплює всі ланки публічного управління, як виконавчу вертикаль, так і органи місцевого самоврядування.

Також Вірменське законодавство користується поняттями «опротестування» та «протест», що слугують еквівалентними поняттям «оскарження» та «адміністративна скарга», що часто застосовуються у нашій роботі. Згідно зі ст. 69 Закону Республіки Вірменія «Про основи адміністрування і адміністративне провадження» особи мають право опротестувати адміністративний акт, дії чи бездіяльність адміністративного органу з метою захисту своїм правам та охоронюваним законом інтересів. Тобто, можемо зауважити, що право протесту мають як юридичні так і фізичні особи. До того ж, протест можна заявити тільки у випадку, якщо було порушення права скажника, іншими словами, подання відповідного протесту у публічному інтересі неможливо. Також цей Закон не містить заборони щодо подання протестів колективом, за умови, коли у відповідній категорії порушено право усіх заявників. Спрямованість протесту може вилитися як проти дій чи бездіяльності адміністративних органів, та і проти окремих адміністративних актів [5].

Таджикистан проблему адміністративного оскарження врегулює за допомогою Кодексу про адміністративні процедури. Даний Кодекс поширює свою дію на діяльність адміністративних органів (органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, а також інших суб'єктів, що наділені публічно-владними повноваженнями) та не розповсюджується на діяльність парламенту, Президенту та Уряду, прокуратури, суду Республіки Таджикистан. Діяльність цього Кодексу поширюється на уряд республіки лише в частині безпосереднього розгляду скарг щодо рішень адміністративних органів, а також на діяльність судів під час здійснення адміністративного провадження в суді (ч. 1-2 ст. 3 Кодексу). Окрім цього, дія цього Кодексу не розповсюджується на діяльність адміністративних органів, які здійснюють кримінальне переслідування осіб, виконання рішення чи вироку суду, оперативно-розшукову діяльність ухвалення рішень, що стосуються військових питань та здійснення зовнішньої політики (ч. 3 ст. 3 Кодексу) [8].

Також ст. 89 Кодексу Республіки Таджикистан про адміністративні процедури зазначає, що зацікавлена сторона має право на оскарження ухвалення органом адміністративного акту [8]. Так само як і в Загальному адміністративному кодексі Грузії, порушення строку ухвалення адміністративним органом адміністративного акту вважається відмовою від його безпосереднього ухвалення та оскаржується у порядку, який встановлений цим Кодексом. Проблема оскарження дій чи бездіяльності

адміністративних органів та можливість оскарження процедурних рішень окремо від адміністративного акту не врегульовується.

Висновки. Отже, розвиток законодавчого врегулювання адміністративного оскарження у країнах СНД, Грузії та Балтії надає нам певні підстави наголосити на відповідних моментах:

1) законодавство вищезгаданих держав розвиваються у напрямку уніфікації адміністративної процедури, у тому числі процедури розгляду адміністративної скарги. Це передбачається ухваленням комплексного закону, тобто Кодексу, про адміністративні процедури. Окремі держави, серед яких і Україна, Республіка Узбекистан, мають досі не кодифіковані адміністративні процедури.

Окрім цього, досить важливого значення набуває необхідність визнання сфер, що загальний порядок розгляду адміністративних справ не застосовують (судовий процес, слідство, кримінальне провадження тощо). Головним демократичним принципом тут є максимальне зменшення відповідних ситуацій. Окремо виділимо, що досліджуване нами законодавство ґрунтується, насамперед, на розмежуванні оскарження, що стосується сфери позитивної управлінської владно-розпорядчої діяльності, а також оскарження в адміністративно-юрисдикційній сфері, що врегульовується окремим законодавчим актом та відбувається за допомогою спеціальної процедури;

2) різні закони по-різному тлумачать питання врегулювання предмету оскарження. Інколи це стосується лише права осіб, інколи ще й законних свобод та інтересів. Проте, водночас у законодавчих актах, що були ухвалені на пострадянському просторі, зазначається, що права на адміністративне оскарження виникають тільки у особи, законні інтереси та права якої було порушено. Не визначається й інститут скарги у публічному інтересі;

3) право на скаргу надається як фізичним, так і юридичним особам. Республіка Білорусь розрізняє правове регулювання громадян та іноземців. Тільки на першу категорію осіб, а також іноземців, які мають постійне проживання на території Білорусі, поширено загальний порядок адміністративного оскарження.

Список використаних джерел

1. Лученко Д. В. Про новий проєкт Адміністративно-процедурного кодексу України в аспекті проблем адміністративного оскарження: *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: *Економічна теорія та право*. 2013. № 1 (12). С. 223-232.

2. Лученко Д. В. Про позасудове оскарження в адміністративному праві та перспективи його розвитку в Україні. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: *Економічна теорія та право*. 2012. № 3 (10). С. 97-105.

3. The General administrative code of Georgia of 29.06.99 № 2181-III. URL : http://humanrights.ge/files/code_admin_general.pdf.

4. Закон Азербайджанской Республики «Об административном производстве» от 11.07.2000 № 906-IQ. URL: http://www.taxes.gov.az/uploads/qanun/2011/mecelleler/inzibati_xetalar_mecellesi_rus.pdf.

5. Закон Республики Армения «Об администрировании и административном производстве» от 18.02.2004 г. URL: <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1937&lang=rus>.

6. Закон Республики Беларусь «Об основах административных процедур» от 28.10.2008 г. № 433-3. URL: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=h10800433&p2=%7BNRPA%7D>.

7. Administrative Procedure Act: Passed 06.06.2001. RT I 2001, 58, 354. Entry into force 01.01.2002. URL : <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/530102013037/consolide>.

8. Кодекс Республики Таджикистан об административных процедурах от 05.03.2007 г. (в редакции Закона Республики Таджикистан от 28.12.2012 № 929). URL : http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=17361.

9. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.96 № 393/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47 (19.11.96). Ст. 256.

Надійшла до редакції 03.12.2021

References

1. Luchenko, D. V. (2013). Pro noviy project afministrativno-protsedumoho kodeksy Ukrainu v aspekti problem administrativnogo oskargena [On the new draft Administrative Procedure Code of Ukraine regarding the problem of administrative appeal]. *Visnik Natsionalnogo universitetu «Yuriduchna akademiya imani Yaroslava Mudrogo»*. Seriya: *Economichna teoriya ta pravo*, № 1 (12), pp. 223-231. [in Ukr].

2. Luchenko, D. V. (2012). Pro pozasudove oskardzena v administrativnomy pravin ta perspektivu Togo rozvutky v Ukraini [On out-of-court appeal in administrative law and prospects of its

development in Ukraine]. *Visnik Natsionalnogo universitetu «Yuruduchna akademiya imani Yaroslava Mudrogo»*. Seriya: *Economichna teoriya ta pravo*, № 3 (10), pp. 97-105. [in Ukr].

3. The General administrative code of Georgia of 29.06.99 № 2181-IIR. URL : http://humanrights.ge/files/code_admin_general.pdf.

4. Zakon Azerbaydzanskoy Respubliki «Ob administrativnom proizvodstve» ot 11.07.2000 № 906-IQ [Law of the Republic of Azerbaijan «On Administrative Proceedings» 11.07.2000 № 906-IQ.]. URL : http://www.taxes.gov.az/uploads/qanun/2011/mecelleler/inzibati_xetalar_mecellesi_rus.pdf. [in Russ.].

5. Zakon Respubliki Armeniya «Ob administrirovanii i administrativnom proizvodstve» ot 18.02.2004. [Law of the Republic of Armenia «On Administration and Administrative Proceedings» dated 18.02.2004.]. URL: <http://www.parliament.am/legislation.php?sel=show&ID=1937&lang=rus>. [in Russ.].

6. Zakon Respybliki Belarus «Ob osnovah administrativnuh protsedur» ot 28.10.2008 г. № 433-3. [Law of the Republic of Belarus «On the Fundamentals of Administrative Procedures» dated 28.10.2008, no. 433-3.]. URL: <http://www.pravo.by/main.aspx?guid=3871&p0=h10800433&p2=%7BNRPA%7D>. [in Russ.].

7. Law of the Republic of Estonia «On Administrative Procedure»: as of 2020. URL : <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/Riigikogu/act/530102013037/consolide>.

8. Zakon Respybliki Taddzukistan ob administrativnuh protsedurah ot 05.03.2007. [Code of the Republic of Tajikistan on Administrative Procedures of 05.03.2007]. URL : http://base.spinform.ru/show_doc.fwx?rgn=17361 [in Russ.].

9. Pro zvernennya hromadyan [On Citizens' Appeals] : Zakon Ukrayiny vid 02.10.96 № 393/96-VR. *Vidomosti Verhovnoyi Rady Ukrayiny*. 1996, № 47, art. 256. [in Ukr].

ABSTRACT

Roman Myroniuk, Alina Lukomska. Legislation on administrative appeals of certain foreign countries: scope and features. The purpose of the study is to outline the problems of legislative support for administrative appeals in some foreign countries, including the CIS, Georgia and the Baltics. In addition, attention should be paid to the scope and peculiarities of the application of the law on administrative appeals against decisions, actions or omissions of the subjects of power. In this article we have studied the features and scope of the legislation on administrative appeals of the CIS countries, Georgia and the Baltics. This study was conducted to enable further use of this legal experience in Ukraine. That is why it's necessary to draw attention, first of all, to the peculiarities of the legislation on administrative appeals of the above countries, entities, models, grounds, deadlines for appeals, without affecting the problems of the procedure of direct consideration of administrative complaints.

The authors have also emphasized that each of the above countries has both common and distinctive features on the issue of resolving administrative appeals in different countries. In addition, we analyzed the subjects and subjects of administrative appeals, deadlines and relevant models of appeals.

Different laws interpret the issue of settling the appeal differently. Sometimes it concerns only the rights of individuals, sometimes also legitimate freedoms and interests. However, at the same time, the legislation passed in the post-Soviet space stipulates that the right to an administrative appeal arises only from a person whose legitimate interests and rights have been violated. The institution of a complaint in the public interest is not defined either.

Summarizing the above, the authors have concluded that the development of legislative regulation of administrative appeals in the CIS, Georgia and the Baltics gives us some reason to emphasize the relevant points, which we highlighted in the conclusions of this study.

Keywords: *administrative appeal, subjects of power, public authority, foreign experience, directions of improvement of the legislation.*